

innovatsiini tekhnologii, 9 (103), 405-414. Dostupno:
<<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11257>>.

4. Antonovych, Ye. A., Zakharchuk-Chuhai, R. Ch, & Stankevych, M. Ye., 1993. *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo* [Decorative and applied art]. Lviv: Svit, 272.

5. Vasylieva, K. V., 2025. Dekoratyvno-prykladne mystetstvo yak symbioz estetyky i funktsionalnosti v suchasnomu dyzaini [Decorative and applied art as a symbiosis of aesthetics and functionality in modern design]. *Ekspertna dumka*, 1, 84-89. Dostupno:
<<https://eprints.zu.edu.ua/44722/1/1.pdf>>.

6. Smirnova, O. O., 2008. Dekoratyvno-prykladne mystetstvo yak faktor formuvannia khudozhno-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva [Decorative and applied arts as a factor in the formation of artistic and pedagogical competence of future teachers of fine arts]. *Pedahohichni nauky*, 50 (2), 265-270. Dostupno:
<<https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/2587>>.

Дата першого подання статті до публікації: 05.01.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації: 29.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-141-155>

УДК: 378.147.091.212:[316.61:005.336.2]-043.83:27-276:821.111(045)

Васильєва Катерина Петрівна,

асистент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6681-0280>
vasilyeva_k@ukr.net

Демчук Ангеліна Іванівна,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0894-1684>
angelinushka12@yahoo.com

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ АВТЕНТИЧНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ**

Анотація. У статті представлено методику формування англomовної соціoкультурної компетентності (СКК) студентів закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО) засoбами автентичного художнього тексту (АХТ). Актуальність

дослідження зумовлена потребою підготовки здобувачів освіти до міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації та соціальних трансформацій. Ефективне формування СКК передбачає інтеграцію когнітивного, комунікативного, емоційно-етичного та діяльнісного компонентів, що можливо реалізувати через системне використання АХТ.

Проаналізовано сучасні наукові моделі (Ю. В. Лосева, Н. Потапенко, Л. П. Рудакова), які пропонують різні варіанти організації роботи з соціокультурним матеріалом. Відзначено значення інтерактивних методів (рольові ігри, дискусії, кейс-метод, культурні капсули), що сприяють розвитку критичного мислення, емпатії та толерантності. Особливу увагу приділено вправам, які забезпечують поступове занурення студентів у соціокультурне середовище: від мотиваційних завдань до аналітичних і рефлексивно-продуктивних проєктів.

Запропонована методика передбачає триетапну організацію роботи з АХТ: предтекстовий (мотиваційний), текстовий (аналітичний) та післятекстовий (рефлексивно-продуктивний) етапи. Такий підхід сприяє розвитку мовленнєвих навичок, формуванню рефлексивного мислення, культурного самовираження та толерантного ставлення до іншої культури. Робота з АХТ забезпечує міждисциплінарний розвиток студентів, поєднуючи лінгвістичну, літературознавчу, культурологічну та педагогічну перспективи.

Практична реалізація моделі ілюструється заняттям на основі оповідання Zadie Smith *The Embassy of Cambodia*, що порушує теми еміграції, свободи та класової нерівності. Завдяки символічним образам і психологічній глибині текст відкриває широкі можливості для формування мовленнєвої, соціокультурної та критичної компетентності студентів. Запропоновані завдання охоплюють увесь цикл роботи з текстом – від асоціативного входження до глибокого аналізу та рефлексії.

У висновках підкреслено, що поетапна організація навчання на основі АХТ дозволяє реалізувати цілісну методичну систему, яка забезпечує ефективне засвоєння соціокультурної інформації та її практичне застосування в умовах реального міжкультурного спілкування.

Ключові слова: соціокультурна компетентність; автентичний художній текст; заклади фахової передвищої освіти; міжкультурна взаємодія; критичне мислення; інтерактивні методи; поетапна модель.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Формування англомовної соціокультурної компетентності (СКК) студентів закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО) є актуальним завданням сучасної методики викладання іноземних мов. У глобалізованому світі, а особливо в умовах війни та соціальних трансформацій, здобувачі освіти мають бути готові до міжкультурної взаємодії, що передбачає не лише

володіння мовними знаннями, а й розуміння культурних кодів, соціальних моделей та ціннісних орієнтирів. Ефективному розвитку СКК сприяє використання автентичних художніх текстів (АХТ), які забезпечують глибше занурення в іншу культуру, формують толерантність, емоційну чутливість, мовний світогляд та навички роботи з автентичними джерелами. Водночас існують труднощі: обмежена кількість автентичних матеріалів у навчальних ресурсах та недостатня кількість вправ, спрямованих на розвиток соціолінгвістичних умінь.

Проблема полягає у пошуку ефективних методичних засобів, здатних інтегрувати когнітивний, комунікативний, емоційно-етичний та діяльнісний компоненти СКК. Використання АХТ у цьому контексті є перспективним, проте потребує поетапної організації навчання, системи вправ та інтерактивних методів, що відповідають сучасним освітнім викликам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження (Н. Скрипник [1]; Ю. Лосева [2]) підкреслюють актуальність формування СКК у закладах вищої та фахової передвищої освіти, акцентуючи на дефіциті автентичних текстів у підручниках та необхідності їх інтеграції в освітній процес.

У сучасній науковій літературі проблема формування англомовної СКК розглядається крізь призму різних методичних моделей та підходів. Дослідники пропонують поетапні системи навчання, що включають мотиваційний, аналітичний та рефлексивний етапи (Ю. Лосева [2]; Н. Потапенко [3]), а також поліциклічні моделі, орієнтовані на поступове опрацювання культурної інформації (Л. Рудакова [4]). У працях українських і зарубіжних авторів підкреслюється значення автентичних матеріалів (S. A. Berardo [5]), інтерактивних методів (Т. Калинюк, О. Добринчук [6]) та міждисциплінарного підходу, який поєднує лінгвістичну, культурологічну й педагогічну перспективи (Р. Келембет, О. Пейчева [7]). Особливу увагу приділено використанню АХТ як джерела культурних кодів і соціальних моделей. У дослідженнях наголошується на важливості вправ, що розвивають критичне мислення, емпатію, здатність до інтерпретації та рефлексії (Н. Борисова [8]; Л. Ліпшиць [9]).

Отже, аналіз сучасних досліджень засвідчує потребу у створенні практичної методики, яка б поєднувала теоретичні моделі та конкретні завдання на основі АХТ. Саме цій проблемі присвячено дану статтю.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичній демонстрації методики формування англомовної СКК студентів ЗФПО на основі АХТ, а також визначенні етапів навчання й комплексу завдань, що забезпечують поступове занурення у соціокультурне середовище.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасні наукові підходи до формування англомовної СКК у студентів ЗФПО.
2. Визначити роль АХТ у розвитку когнітивного, комунікативного, емоційно-етичного та діяльнісного компонентів СКК.

3. Розробити поетапну методику інтеграції АХТ в освітній процес та систему вправ, спрямованих на розвиток критичного мислення, емпатії, толерантності й комунікативної готовності студентів.

4. Обґрунтувати практичну значущість використання АХТ для професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті глобалізації та міжкультурної взаємодії, продемонструвавши її реалізацію на прикладі методичної розробки заняття.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Формування англомовної СКК студентів ЗФПО є багаторівневим процесом, що потребує чіткої методичної організації та змістового наповнення. АХТ в освітньому процесі виконують функцію носіїв культурних кодів, що реалізується через систему вправ, спрямованих на розвиток критичного мислення та міжкультурної чутливості.

Ефективне використання АХТ можливе лише за умови поетапної роботи з текстом – від мотиваційного налаштування та первинного ознайомлення до інтерпретації культурних смислів. Такий підхід передбачає застосування комплексу вправ, спрямованих на розвиток соціокультурної чутливості, критичного мислення, рефлексії та комунікативної готовності.

У науковій літературі запропоновано кілька моделей етапності формування СКК. Ю. Лосєва обґрунтовує триетапну структуру: «введення в соціокультурне середовище», «вирішення соціокультурних проблемних завдань з використанням опорних знань», «самостійне інтерпретування соціокультурних реалій», спрямовану на поступове формування умінь прогнозування, аналізу та культурного самовираження [2, с. 7]. Н. Потапенко, акцентуючи на співпраці викладача й студентів у комунікативній діяльності, пропонує чотириетапну модель, яка включає: мотиваційний етап («забезпечення психологічної готовності до спілкування», формування інтересу до іншої культури), інформативний етап (ознайомлення з навчальним матеріалом), етап меморизації (переклад знань у довготривалу пам'ять) та етап активізації (застосування вивченого матеріалу у мовленні) [3, с. 64-65]. Л. Рудакова розробила поліциклічну модель, що поєднує передтекстовий, текстовий і післятекстовий етапи у межах чотирьох циклів, орієнтованих на різні типи соціокультурної інформації (мовну, національно-специфічну, інформативно-тематичну та літературознавчу); вправи класифікуються за рівнем комунікативності та формою організації роботи [4, с. 137-138].

У методичній літературі також окреслено низку прийомів, які доповнюють ці моделі: метод навчальної аналогії, культурної капсули, прогнозування та рольових ігор (Т. Калинюк, О. Добринчук [6, с. 65]). Типові завдання охоплюють перевірку розуміння тексту, дискусії, роботу з культурно маркованою лексикою, порівняльні таблиці та письмові проєкти. Як зазначають Р. Келембет, О. Пейчева, Н. Борисова та Л. В. Липшиць, ефективність формування СКК забезпечується використанням різноманітних вправ (рецептивних, продуктивних, лексико-граматичних) та інтерактивних форм навчання – дискусій, мозкових атак, кейс-методу, симуляцій і рольових ігор [7, с. 243; 8, с. 38; 9, с. 181].

У межах цього дослідження запропоновано інтегрувати зазначені методи у триетапну модель роботи з АХТ, що дозволяє поєднати когнітивний, комунікативний та емоційно-етичний компоненти СКК.

На **предтекстовому, мотиваційному рівні** – етапі введення в соціокультурне середовище – доцільно актуалізувати інтерес студентів до культурної проблематики, створити емоційне тло для роботи з текстом і сформулювати первинне розуміння соціокультурної ситуації. Для цього використовуються візуальні матеріали (фото, відео, афіші), асоціативні вправи, карти знань, прогностичні завдання, аналітичні вправи та дискусії.

Приклади завдань:

- *Predict the plot based on the title and cover illustration.*
- *Match the cultural symbols with their countries of origin.*
- *Group task: Create a collage titled «My associations with English-speaking countries».*
- *Brainstorm: What do you know about British humor? Where have you encountered it?*
- *Complete the sentence: «In American culture, people usually...»*
- *List three things you associate with British daily life.*

На **текстовому (аналітичному) етапі** – роботі з соціокультурним матеріалом – студенти навчаються аналізувати, порівнювати та інтерпретувати культурні явища, представлені в АХТ. Застосовуються інтерактивні методи (кейс-аналіз, дебати, порівняльні таблиці), робота з автентичними джерелами (оповідання, есе, інтерв'ю) та цільові вправи на інтерпретацію культурних маркерів. Типові завдання включають: виявлення культурних реалій, оцінку поведінки персонажів, порівняння родинних ролей у різних культурах, аналіз фрагментів текстів, діалогів із соціокультурним навантаженням.

Приклади завдань:

- *Read the text and identify three cultural realia. Explain their meaning.*
- *True/False: Decide whether the statements reflect the cultural norms in the text.*
- *Compare the family roles in the story with those in your own culture.*
- *Fill in the table: British vs. Ukrainian customs in greetings, meals, holidays.*
- *Find and interpret idiomatic expressions used in the text. What cultural connotations do they carry?*
 - *Underline the lexical items that signal politeness, formality or informality. What do they reveal about cultural norms?*
 - *Identify and explain gestures, etiquette formulas or behavioral patterns mentioned in the text.*
 - *Discuss: What stereotypes are challenged or reinforced in this story?*

Післятекстовий (рефлексивно-продуктивний) етап – самостійне інтерпретування соціокультурних реалій – передбачає творче застосування набутих знань у комунікативно насичених ситуаціях, що моделюють реальне міжкультурне спілкування. Студенти виконують проектні завдання (мультимедійні презентації, відеоесе, культурні блоги), створюють буктрейлери, беруть участь у рольових іграх, симуляціях, дебатах, працюють у групах, пишуть есе, рефлексивні тексти, анотації, резюме, рецензії, листи. Наприклад, вони можуть написати продовження історії від

імені іншого персонажа, порівняти концепт гостинності в різних культурах або створити блог-пост про культурну ідентичність.

Приклади завдань:

- Write a continuation of the story from the perspective of a different character.
- Prepare a group presentation: «What does this story teach us about cultural identity?»
- Write a reflective essay: «How did this text change your perception of British society?»
- Write an annotation for the story, focusing on its cultural relevance.
- Prepare a mini-exhibition concept: «Symbols and rituals in the story's culture».

Трьохетапна модель формування СКК, доповнена сучасними інтерактивними методами, сприяє розвитку мовленнєвих навичок, формуванню рефлексивного мислення, культурного самовираження та толерантного ставлення до іншої культури. Такий підхід відповідає актуальним вимогам професійної підготовки студентів ЗФПО, орієнтованої на мобільність, комунікативну готовність і здатність до міжкультурної адаптації.

Робота з АХТ забезпечує міждисциплінарний розвиток студентів, поєднуючи лінгвістичну, літературознавчу, культурологічну та педагогічну перспективи. У процесі навчання здобувачі освіти мають навчитися самостійно розпізнавати культурні образи, символи та маркери, інтерпретувати реалії – предмети, явища й поняття, що не мають прямих відповідників у рідній культурі (наприклад, ідіоми чи культурні артефакти). Студенти повинні орієнтуватися в особливостях повсякденного життя англomовного суспільства, розуміти культурну поведінку, вербальні й невербальні норми спілкування, засвоювати базові цінності й співвідносити їх з історичним контекстом. Важливим є також формування здатності студентів самостійно розширювати власний культурний тезаурус, що виступає необхідною умовою професійної та особистісної самореалізації в полікультурному середовищі.

Таким чином, формування англomовної СКК студентів ЗФПО на основі АХТ є багаторівневим і міждисциплінарним процесом, що поєднує когнітивну, емоційно-етичну, мовленнєву та інтерпретаційну діяльність. Етапна організація навчання, типологія вправ, а також цілеспрямоване використання культурного потенціалу тексту забезпечують не лише ефективне засвоєння соціокультурної інформації, а й її практичне застосування в умовах реального міжкультурного спілкування.

Поетапна організація навчання на основі АХТ, узгоджена з компонентною моделлю СКК, дозволяє реалізувати цілісну методичну систему, що охоплює мотиваційне налаштування, аналітичну роботу з соціокультурним матеріалом та рефлексивне самовираження студентів ЗФПО. Практичну реалізацію моделі ілюструє методична розробка заняття на основі оповідання Zadie Smith «*The Embassy of Cambodia*» [10] – зразка соціальної прози, що порушує актуальні теми еміграції, свободи та класової нерівності й завдяки символічним образам і психологічній глибині відкриває широкі можливості для формування мовленнєвої, соціокультурної та критичної компетентності студентів.

Тема заняття: *Freedom, Identity and Dignity in Contemporary Urban Contexts: A Close Reading of «The Embassy of Cambodia».*

Мета: формування англомовної СКК студентів ЗФПО через поетапну роботу з АХТ; розвиток навичок читання, інтерпретації, мовної рефлексії та емоційної емпатії, критичного мислення та комунікативної готовності до міжкультурної взаємодії; поглиблення розуміння соціокультурних кодів, пов'язаних із темами еміграції, тілесності, релігії, влади; стимулювання рефлексії щодо понять свободи, гідності, ідентичності.

Очікувані результати: студенти зможуть визначати ключові персонажі й символи, аналізувати культурні коди, аргументовано висловлювати власну позицію, порівнювати культурні контексти та моделі поведінки, працювати в групах і моделювати ситуації міжкультурного спілкування; виконувати письмові та творчі завдання на основі тексту.

Lesson Procedure:

Introduction. Present the topic and objectives of the lesson.

I. Pre-reading stage (knowledge activation, motivation).

1. Associative task: *What is an embassy? What do you associate it with?*

2. Discussion:

- Have you ever been near an embassy?
- What does an embassy look like in your imagination?
- Why can an embassy be a symbol of power or isolation?

3. Brainstorming: What do you know about Cambodia?

4. Prediction task: Predict the plot based on the title.

5. Vocabulary activation: Match the terms.

	Term	Definition
1.	shuttlecock	Light object hit in badminton, often with feathers
2.	guest pass	Temporary card that gives access to a place
3.	faux-Louis console	Ornate furniture imitating French royal style
4.	slave	Person owned by another and forced to work
5.	Oyster Card	Plastic travel card used on London transport
6.	mackintosh	Waterproof coat (British English)
7.	slacks	Casual trousers
8.	Holocaust	Mass killing, especially of Jews during WWII
9.	feminist	Person who supports equal rights for women
10.	grandfather clock	Tall standing clock in a wooden case
11.	Speedos	Tight swimwear for men (brand name)

Follow-up tasks:

1. Create short sentences using 3-4 terms of your choice.
2. Identify which terms carry cultural significance (reflecting social roles, behavioral codes, symbols, or rituals).

6. Cultural capsule task: Cambodia, migration and Willesden.

Information Capsule (can be presented as a handout or slide).

Cambodia:

Southeast Asia; capital – Phnom Penh.

1975-1979 – Khmer Rouge regime (genocide, ≈2 million victims).

Post-war poverty, political instability, emigration.

The Cambodian Embassy in London – a symbol of distant but present history.

Migration:

Migration to the UK is often linked to domestic work, hospitality, and caregiving.

Migrants often face limited access to rights, documents, and housing.

Willesden:

A district in North-West London (Brent).

Multicultural, with large migrant communities (Africa, Caribbean, South Asia).

Task (pair or group work): Read the capsule and discuss:

- How is Cambodia's history connected to the story's themes?
- Why did the author choose the Cambodian embassy as a symbol?
- What challenges do migrant workers like Fatou face?
- What does Willesden represent in Fatou's story?

II. Text stage (reading, analysis, interpretation).

1. Discussion: Character profiles and social dynamics.

- Name the main and secondary characters of the story.
- What can you say about Fatou? (What is her experience as a migrant? How does she behave in difficult situations? What traits of her character emerge?)
- Characterize Andrew Okonkwo. (What do we know about him? How does he communicate with Fatou? What impression does he make?)
- Characterize Mr Derawal. (How does he treat Fatou? Does he take responsibility? What dominant traits does he show?)
- Characterize Mrs Derawal. (What emotions does she express? How does her attitude toward Fatou change? Is her behavior typical for her social status?)
- Characterize Faizul. (How does he react to events in the family? What role does he play in the household?)
- Characterize Asma. (What is her role in the plot? How do the adults respond to her danger? What does her behavior reveal about the family atmosphere?)

2. Quick survey (True/False): Cultural facts and inferences.

Decide whether the statements are true or false. If false – explain why.

- Fatou used guest passes with the family's permission.
- Mrs Derawal slapped Fatou twice in the face.
- The older Derawal children insulted Fatou and used her name as a curse word.
- Fatou hasn't seen her passport since arriving at the Derawal household.
- Fatou's salary was withheld to cover food, water, heating, and rent.
- Fatou had an Oyster Card and could leave the house.
- Fatou went to church every Sunday with Andrew Okonkwo.
- Fatou saved Asma by performing the Heimlich maneuver.

9. Mr Derawal thanked Fatou without looking her in the eye.

10. Fatou quit her job voluntarily to live with Andrew.

3. Interpretive-analytical task: Cultural setting and values.

Choose one of the suggested scenes from the story and describe the cultural environment it reflects. What values are emphasized in this situation?

Examples for discussion:

1. «*No employees were allowed in the pool*». (Class segregation, restricted access).

2. Fatou compares herself to the enslaved girl from the newspaper. (Value of freedom, dignity, self-reflection).

3. Description of Carib Beach hotel: tourists, local workers, exploitation. (Values of dignity, embodiment, power, morality).

4. Scene of saving Asma: family reaction, emotions, language. (Value of life, role of women, emotional distance).

5. Conversation about Rwanda, the Holocaust, Hiroshima. (Value of memory, solidarity, historical justice).

6. Scene of dismissal: language, emotions, space. (Value of dignity, issue of class superiority).

4. Interpretive-communicative task: Gestures, etiquette and behaviour in context (three groups working with the text).

Find sentences in the story that contain:

Group 1: Gestures – physical actions that express emotions, intentions, or reactions.

Group 2: Etiquette and social formulas – requests, addresses, apologies, ritual phrases, emotional exclamations.

Group 3: Behavioural patterns – social reactions, typical actions that express status, emotions, or distance.

Follow-up discussion questions:

– Which examples are universal, and which are culturally specific?

– How do these gestures, phrases, or behaviours reveal the characters' personalities?

– How would these situations look in a Ukrainian context?

5. Mini-research (lexico-cultural analysis): «What does 'man' mean here?» (individual or pair work).

1. Find all examples in the text where characters use the word "man" (e.g., «*I'm laughing, man!*», «*No, man! Big bomb*», «*Man, this is the life!*», «*Not yet, man, I'm just taking it all in*», «*Come on, Fatou! Wise up, man!*», «*I couldn't breathe, man!*»).

2. Discuss: Why do the characters use this word? Does it carry any gender meaning? What effect does it create (friendly, casual, impersonal)

3. Translate the examples into Ukrainian, keeping the tone and emotional register.

4. Compare: What are some similar universal address forms in Ukrainian? How would your perception of the character change if they said «dear» or «girl» instead of «man»?

6. Lexical exercise: Lexical signals of politeness and style.

Read the examples below. Sort them into three categories: politeness, formality, or informality. Then discuss: What effect does this vocabulary create? What does it reveal about cultural norms of communication? How would these expressions sound in Ukrainian?

Examples:

- «*We assume that's what it is – what else could it be?*» (ironic formality, logical reasoning).
- «*Hush your mouth*», she said, trying to sound more playful than disgusted. (informal address, emotional modulation).
- «*Thank you, Fatou. It's lucky you were there*». (gratitude, emotionally restrained).
- «*You should market that! Make your first million!*» (playful encouragement).
- «*Come on, Fatou! Wise up, man!*» (emotional urging, casual tone).
- «*I'm an excellent badminton player... I would make you weep for mercy!*» (humorous self-presentation).
- «*Can I please use the phone for one call?*» (formal politeness).

7. Quote interpretation: Choose 2-3 quotes from the list below. Explain their meaning. Identify which themes, metaphors, or cultural ideas they express.

1. «*Only God cries for us all*». (Religious metaphor of universal empathy).
2. «*We cry for Africa, because we are Africans*». (Collective identity, boundaries of solidarity).
3. «*Are we born to suffer?*» (Existential question, experience of oppression).
4. «*To keep you is no benefit. To destroy you is no loss*». (Regime slogan, metaphor of dehumanization and totalitarian cruelty).
5. «*Don't give the Devil your anger, it is his food*». (Metaphor of inner resistance, religious philosophy).
6. «*Gratitude is just another kind of servitude*». (Critique of dependency, inner protest).

8. Semantic task: What does this object symbolize in Fatou's story?

Analyze the lexical items with sociocultural significance. Identify the role each object plays in the story – what it symbolizes, and what cultural or emotional meanings it conveys.

Lexical items with sociocultural weight

Word / Phrase	Comment
<i>shuttlecock</i>	Symbol of repetition, isolation, rhythm
<i>guest pass</i>	Marker of temporary access, "outsider" status
<i>baptism</i>	Ritual of cleansing, symbol of spiritual renewal
<i>tracksuit, Speedos, red shorts</i>	Markers of social class, gendered behavior
<i>Embassy of Cambodia</i>	Space of authority, isolation, surveillance
<i>Sainsbury's bags</i>	Tool of hiding, survival strategy
<i>Oyster Card</i>	Symbol of freedom of movement – but controlled
<i>grandfather clock</i>	Symbol of stability, timekeeping, waiting
<i>Statue of Liberty costume</i>	Symbol of freedom, but in a context of exploitation
<i>Sacred Heart of Jesus</i>	Catholic symbol, Fatou's spiritual anchor
<i>Big Man Policy</i>	Concept of authoritarianism, male dominance
<i>marble</i>	Symbol of child's play turned into threat

III. Post-reading stage (reflection and production).

1. Discussion tasks: Debate: «*Is Fatou free?*» (Group A – arguments for, Group B – arguments against). Discuss the different forms of freedom – physical, emotional, and legal.

2. Role-play: «*Interview with Fatou*» (journalist asks 5-7 questions about her life, experience, beliefs, and hopes. Fatou answers in the first person, based on events from the story).

3. Writing tasks:

– **Reflective prompts** (*I learned about..., I empathized with..., I questioned...*).

– **Reflective essay (B2):** «*What does Fatou's story teach us about dignity?*»

– **Creative writing:** «*Fatou's Journal: One Year After*» (Write a diary entry from Fatou's perspective one year after the events).

4. Final project (optional): Create a multimodal presentation (poster, slides, interactive map): «*Fatou's Journey: A Map of Identity*» (include quotes, images, and symbols).

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

У статті продемонстровано можливості використання АХТ для формування англомовної СКК студентів ЗФПО. Запропонована трьохетапна модель (мотиваційний, аналітичний, рефлексивно-продуктивний етапи), доповнена інтерактивними методами, сприяє розвитку мовленнєвих навичок, критичного мислення, культурного самовираження та толерантного ставлення до іншої культури. Робота з АХТ дозволяє інтегрувати лінгвістичну, літературознавчу, культурологічну та педагогічну перспективи, забезпечуючи міждисциплінарний розвиток студентів.

Запропоновані завдання охоплюють увесь цикл роботи з текстом – від асоціативного входження до глибокого аналізу, інтерпретації та рефлексії. Вони спрямовані на формування лексико-граматичних навичок, розвиток соціокультурної чутливості, уміння працювати з підтекстом і висловлювати власну позицію. Поєднання аналітичних, комунікативних і творчих форматів відповідає сучасним підходам до викладання англійської мови у професійних та академічних контекстах. Особливу увагу приділено роботі з культурно маркованою лексикою, символами, невербальними моделями поведінки та моральними дилемами, що поглиблюють міжкультурну рефлексію.

Практична реалізація моделі на прикладі оповідання Zadie Smith «*The Embassy of Cambodia*» ілюструє її можливості в освітньому процесі: студенти отримують можливість аналізувати культурні коди, інтерпретувати соціальні реалії, порівнювати моделі поведінки та формувати власну позицію щодо тем свободи, гідності та ідентичності.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на розширення корпусу автентичних текстів різних жанрів для студентів ЗФПО; емпіричне дослідження результативності моделі у різних навчальних групах; створення навчально-методичного комплексу на основі триетапної моделі, який може бути використаний викладачами як готовий інструментарій; інтеграцію методики в міждисциплінарні

курси (література, культурологія, країнознавство), що забезпечить комплексний розвиток студентів у професійних та академічних контекстах.

Таким чином, запропонована методика має значний потенціал для подальшого розвитку теорії та практики викладання іноземних мов у ЗФПО та сприяє підготовці студентів до ефективної міжкультурної комунікації.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Скрипник, Н. І., 2019. Соціокультурна компетентність як складова мовної підготовки фахівців у вищому навчальному закладі, *Львівський філологічний часопис*, 6, Львів, 186-198. DOI: 10.32447/2663-340X-2019-6-32.
2. Лосева, Ю. В., 2020. Розвиток соціокультурної компетенції студентів під час вивчення англійської мови у закладах фахової передвищої освіти, *Наукові записки Малої академії наук України*, 1(17), Київ, 3-12. DOI: 10.51707/2618-0529-2020-17.
3. Потапенко, Н., 2020. Роль соціокультурного аспекту у навчанні англійської мови, *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Філологічні науки*, 47, Ізмаїл, 63-70.
4. Рудакова, Л. П., 2004. *Навчання студентів розуміння соціокультурної інформації при читанні англомовної художньої літератури у вищих мовних навчальних закладах*. Кандидат педагогічних наук. Київський національний лінгвістичний університет.
5. Berardo, S. A., 2006. The Use of Authentic Materials in the Teaching of Reading, *The Reading Matrix*, 6(2), pp. 60-69. Available at: <https://www.readingmatrix.com/articles/berardo/article.pdf>.
6. Калинюк, Т. В., Добринчук, О. О., 2023. Формування соціокультурної компетентності на уроці іноземної мови у контексті цифровізації освіти, *Психолого-педагогічні науки*, 2, Київ, 63-72.
7. Келембет, Р., Пейчева, О., 2013. Формування соціокультурної компетенції студентів на заняттях з англійської мови, *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(31), Полтава, 239-245.
8. Борисова, Н., 2021. Робота над текстами для домашнього читання як засіб формування англомовної комунікативної компетенції студентів, *Психолінгвістика в сучасному світі – 2021: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції*, Переяслав, 36-39. DOI: 10.31470/2706-7904-2021-16-36-39.
9. Ліпшиць, Л. В., 2012. Формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв міжнародних рейсів у процесі вивчення англійської мови, *Педагогічний альманах*, 15, Херсон, 178-182.
10. Smith, Z., 2013. *The Embassy of Cambodia*. London: Penguin Books, 80 p. Available at: https://books.google.com/books/about/The_Embassy_of_Cambodia.html?id=GblqAAAAQBAJ.

METHODOLOGY FOR DEVELOPING ENGLISH SOCIOCULTURAL COMPETENCE IN PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION STUDENTS THROUGH AUTHENTIC BELLES-LETTRES TEXTS

Kateryna Vasylieva,

Assistant of the Department of Germanic Philology and
Methods of Teaching Foreign Languages,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Odesa, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6681-0280>
vasilyeva_k@ukr.net

Angelina Demchuk,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Germanic Philology and
Methods of Teaching Foreign Languages,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Odesa, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0894-1684>
angelinushka12@yahoo.com

Abstract. The article presents a methodology for developing English sociocultural competence (SCC) of students in professional pre-higher education institutions through authentic belles-lettres texts. The relevance of the study is determined by the need to prepare learners for intercultural interaction in the context of globalization and social transformations. Effective SCC formation requires integration of cognitive, communicative, emotional-ethical, and activity-based components, which can be achieved through systematic use of authentic belles-lettres texts.

Contemporary methodological models (Yu. V. Losieva, N. Potapenko, L. P. Rudakova) are analyzed, offering different approaches to organizing work with sociocultural material. The importance of interactive methods (role-playing, discussions, case studies, cultural capsules) is emphasized, as they foster critical thinking, empathy, and tolerance. Special attention is given to exercises that ensure gradual immersion into the sociocultural environment, ranging from motivational tasks to analytical and reflective projects.

The proposed methodology involves a three-stage organization of work with authentic belles-lettres texts: pre-text (motivational), text (analytical), and post-text (reflective-productive). This approach contributes to the development of language skills, reflective thinking, cultural self-expression, and tolerant attitudes toward other cultures. Work with authentic belles-lettres texts also provides interdisciplinary development by combining linguistic, literary, cultural, and pedagogical perspectives. Practical implementation of the model is illustrated by the lesson based on Zadie Smith's short story *The Embassy of Cambodia*, which addresses themes of migration, freedom, and social inequality. Through symbolic imagery and psychological depth, the text offers wide opportunities for developing students' linguistic, sociocultural,

and critical competences. The proposed tasks cover the entire cycle of working with the text – from associative entry to in-depth analysis and reflection.

The conclusions highlight that staged organization of learning based on authentic belles-lettres texts enables the creation of a holistic methodological system that ensures effective acquisition of sociocultural information and its practical application in real intercultural communication. Further research may focus on expanding the corpus of authentic texts, empirically testing the effectiveness of the model, and integrating the methodology into interdisciplinary courses.

Keywords: sociocultural competence; authentic belles-lettres text; professional pre-higher education institutions; intercultural interaction; critical thinking; interactive methods; staged model.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Skrypnyk, N. I., 2019. Sotsiokulturna kompetentnist yak skladova movnoi pidhotovky fakhivtsiv u vyshchomu navchalnomu zakladi, Lvivskiy filolohichniy chasopys [Sociocultural competence as a component of language training of specialists in higher education institutions]. *Lviv Philological Journal*, 6, Lviv, 186-198. DOI: 10.32447/2663-340X-2019-6-32.
2. Losieva, Yu. V., 2020. Rozvytok sotsiokulturnoi kompetentsii studentiv pid chas vyvchennia anhliiskoi movy u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi osvity [Development of sociocultural competence of students during the study of English in institutions of professional pre-higher education]. *Naukovi zapysky Maloi akademii nauk Ukrainy*, 1(17), Kyiv, 3-12. DOI: 10.51707/2618-0529-2020-17.
3. Potapenko, N., 2020. Rol sotsiokulturnoho aspektu u navchanni anhliiskoi movy [The role of the sociocultural aspect in teaching English]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohichni nauky*, 47, Izmail, 63-70.
4. Rudakova, L. P., 2004. Navchannia studentiv rozuminnia sotsiokulturnoi informatsii pry chytanni anhlo-movnoi khudozhnoi literatury u vyshchikh movnykh navchalnykh zakladakh [Teaching students to understand sociocultural information when reading English-language fiction in higher language education institutions]. *Kandydat pedahohichnykh nauk. Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet*.
5. Berardo, S. A., 2006. The use of authentic materials in the teaching of reading. *The Reading Matrix*, 6(2), 60-69. Available at: <<https://www.readingmatrix.com/articles/berardo/article.pdf>>.
6. Kalyniuk, T. V., & Dobrynychuk, O. O., 2023. Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti na urotsi inozemnoi movy u konteksti tsyfrovizatsii osvity [Formation of sociocultural competence in foreign language lessons in the context of digitalization of education]. *Psykhologo-pedahohichni nauky*, 2, Kyiv, 63-72.
7. Kelembet, R., & Peicheva, O., 2013. Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii studentiv na zaniattiakh z anhliiskoi movy [Formation of students' sociocultural competence in English classes]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, 5(31), Poltava, 239-245.

8. Borysova, N., 2021. Robota nad tekstamy dlia domashnoho chytannia yak zasib formuvannia anhlo movnoi komunikativnoi kompetentsii studentiv [Work on texts for home reading as a means of forming students' English communicative competence]. *Psykhologichna vistyka v suchasnomu sviti – 2021: materialy XVI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii*, Pereiaslav, 36-39. DOI: 10.31470/2706-7904-2021-16-36-39.

9. Lipshyts, L. V., 2012. Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh sudnovodiiv mizhnarodnykh reisiv u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy [Formation of sociocultural competence of future navigators of international voyages in the process of learning English]. *Pedahohichnyi almanakh*, 15, Kherson, 178-182.

10. Smith, Z., 2013. *The Embassy of Cambodia*. London: Penguin Books, 80. Available at: https://books.google.com/books/about/The_Embassy_of_Cambodia.html?id=GblqAAAAQBAJ.

Дата першого подання статті до публікації: 04.02.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 19.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-155-166>
УДК 378.147.656.61

Желясков Василь Якович,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри гуманітарних дисциплін,
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»,
Ізмаїл, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-6989>
zhelvas72@gmail.com

Турлак Людмила Петрівна,

старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін,
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»,
Ізмаїл, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3458-9426>
n.turlak@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СИСТЕМА МІЖСОБИСТНІСНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. Робота присвячена дослідженню проблеми формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців морського